

גיליון מס' 285 פרשת בלק
תשע"ח שנה שישית

גליון זה יוצא לזכות
ידידנו החשוב
שיראה ברכה והצלחה
בכל העניינים

דברי שי"ח

ממון רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

על הפרשה

"וירא בלק וגו'" (כב, ב)

יל"ע הרי אכתי לא שמעי' מי הוא בלק והול"ל וירא בלק בן צפור מלך מואב ולא לאחר עד סוף פסוק ג' ששם נאמר ובלק בן צפור מלך למואב, ועוד ויגר מואב הול"ל ויגר בלק כמו שפתח וירא בלק או הול"ל לפתוח וירא מואב, ועוד מאי ויקץ מואב דאם נתייראו שילחמו בהם או אנגריא ל"ש לשון ויקץ אלא נתייראו, ועוד מאי נתייראו הרי ידעו שאסור לישראל ליכנס לארצם בלי רשותם כמ"ש וגם אל מלך מואב שלח ולא אבה, ועוד מאי ויאמר מואב אל זקני מדין הול"ל ויאמרו זקני מואב או ויאמר מואב אל מדין. והנה רש"י פי' בעת ההיא לא הי' ראוי למלכות מנסיכי מדין הי' וכיון שמת סיחון מינוהו עליהם לצורך שעה וכ"ה במדרש וע"ש דצור ממלכי מדין הוא בלק וביהושע י"ג כתיב ואת נשיאי מדין וגו' ואת צור וגו' נסיכי סיחון והיינו שהם היו שרים של סיחון ג"כ ועפ"ז יל"פ הפסוקים כאן דהתורה באה לספר איך מלך בלק על מואב ובתחלה מספר שבלק שהי' מנסיכי סיחון ומסתמא השתתף ג"כ במלחמת סיחון וראה במלחמה את כל מה שעשו ישראל לאמורי ועדיין לא הי' אז מלך על מואב ואח"כ מואב נתייראו מאד מישראל ולא שנתיראו ממלחמה שהרי ידעו ציווי הקב"ה אל תצורם רק שנתיראו שילחכו את כל סביבותיהם וממילא יהיו כפופים תחת יד ישראל ובה קצו להיות תח"י ישראל (כמ"ש במלכים א' י"א ויקץ בישראל וימלוך על ארם) והלכו לשאל עצה מזקני מדין דהיינו נשיאי מדין שהיו שרי סיחון וידעו איך נלחמו ישראל וחשבו שהם ידעו איך צריך להלחם עם ישראל והם יעצום שבלק שראה בעיניו כל סדר המלחמה בודאי ידע איך להלחם אתם ולכן המליכוהו אז וזהו ובלק וגו' מלך למואב בעת ההיא שהמליכוהו אז, ואח"כ שלח לבלעם שיבוא לקללם.

"על מה הכית וגו' אולי נטתה מפני וגו' גם אתכה הרגתי וגו'" (כב, לב - לד)

לשון אולי כאן קשה עיין רש"י, ועוד מה השיב חטאתי כי לא ידעתי וגו' ואם לא ידע אנוס הוא ולא חטא, ועוד צריך להבין מה שאמרו במדרש בלעם חכם שבאומות לא יכול לעמוד מפני תוכחה וכי מה הוכיחה אותו כ"כ וכי משום שלא הסכינה לעשות לו כן אין לו להכותה מ"מ עתה התעללה בו. וי"ל דהמלאך היה עומד באופן שחרבו היה נגד בלעם ולא נגד האתון דהיינו שאם היתה הולכת היה הוא נפגע ולא היא כמ"ש גם אותך הרגתי וגו' וזהו שהאתון וגם המלאך הוכיחו אותו דמאחר שלא עשתה לו מעולם כן היה לו לחוש דודאי יש סיבה בזה וא"כ אולי לטובתו לא רצתה ללכת כדי להצילו וזהו על מה הכית וגו' אולי נטתה וגו' פי' היה לך לחוש אולי הא דנטתה משום טובתך שאתה היית נהרג וזהו שהשיב חטאתי כי לא ידעתי וגו' פי' נהי דלא ידעתי מ"מ חטאתי שהיה לי לחוש כנ"ל. (ש"ר ברמב"ן שרמז לזה בקצרה ע"ש ועי' מושב זקנים מבעה"ת).

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"התלמידים הפוגעים שלחו לשאול"

מעשה נורא הוכרע בימים אלו על שולחנו של רבינו מרן שליט"א. את המעשה שמענו מבעל המעשה, שהדגיש כי אולי על ידי ההתעוררות מהנושא יתחזקו בדבר ויהיה זה לזכותו. רבות עוד ידובר בזה.

יהודי מאחת הערים בגולה ניצב השבוע בביתו של רבינו שליט"א, כשליח של קבוצת אנשים ובפיו שאלה.

השאלה, מבילה מאחוריה דמעות, צער אין סופי, ועגמת נפש של שנים רבות לאנשים רבים. וכך היה העובדא:

לפני עשרות שנים היה תלמיד חכם וצדיק וירא ה' שכיחה במשרה תורנית חשובה עם תלמידים. התלמידים הצעירים, כדרכם של צעירים, לא כ"כ הסתדרו איתו, והחליטו במשוכת נעורים להראות לו את הכיוון. הם החלו לעשות לו כל מיני הצקות, ודברים שיפריעו לו, גם ביישו אותו באופנים שונים. מטבע הדברים לא נוכל לפרט יותר מידי על המקום ועל הזמן, וגם לא על צורת הפעולות, אך הצד השווה בכולם שהם גרמו לו עגמת נפש.

עברו שנים, והתלמידים שמו אל ליבם כי מדה כנגד מדה של עומק הדין פגעה בכולם. איש לא נוקה. אחד לא זכה להיוושע בזש"ק, רעהו נולד עם ילד שאינו בריא, אחר יש לו צרות עם רעייתו, ותלמיד נוסף ממתין שנים רבות לישועה בזיווגים לילדיו. איש איש וצרתו שלו.

והנה, גלגל הקב"ה שאחד מהם התעורר לעשות חשבון נפשו וחשבו שמסתבר שהצרה הגיע להם שפגעו באותו תלמיד חכם שיחי'.

כמובן, הכי פשוט ומתבקש היה שיעלו לביתו לבקש מחילה, ובודאי יעביר על מדותיו וימחל. דא עקא, שאותו ת"ח אינו בקו הבריאות ולא שייך בשום אופן לבקש ממנו מחילה.

נמנו וגמרו לשלוח שליח לרחוב רשב"ם בבני ברק, אל מעונו של רבינו, כדת מה לעשות, ולכפר על המעשה הנורא הזה. הם שלחו שליח ת"ח בשם כל התלמידים, לשמוע דבר ה' זו הלכה.

רבינו שליט"א חשב לרצוץ ומיד השיב: יש עיצה.

אמנם לגשת ולבקש מחילה לא שייך, אך באם ייהנו אותו על ידי קניית איזה חפץ או דבר שיבוא לו לתועלת, הרי זה כמו שריצו אותו, ובה יבואו על כפרתם.

מיותר לציין שכך עשו, הם פנו אל בני המשפחה לשאול אם יש דבר שחסר להם, והמשפחה נקבה בסכום כסף כדי לקנות דבר שישמש אותם, ונקוה בעז"ה לשמוע שהם נושעו כמה שצריכים.

פְּהַדְּהָ הַיּוֹמִי

"בענין ממעט באכילתה"

זבחים ע"ה ב' תני תנא קמיה דרב שביעית אין לוקחין בדמיה תרומה וכו' התו' (ד"ה שביעית) וא"ת תרומה קודם לפסח אסור לחמצה משום דקא ממעט באכילתה וי"ל דהכי עדיפא ליה ושירי משום דכתיב למשחה וכו' ועוד דעיסה מתחמצת מאיליה ואפילו מערב בה שאור מ"מ בלא"ה היתה מתחמצת קצת. והנה לתי' קמא אין מותר אלא בתרומה אבל במע"ש דלא מצינו בהו דין למשחה אסור לחמצה סמוך לפסח אבל אפשר דלמאי דק"ל מע"ש ממון גבוה וגם ילפא קדש מתרומה שאסור להפסידה כדפירש"י בסוכה ל"ה ב' אפשר דגם דין למשחה גמיר בה כמו בקדשים ותרומה אבל צ"ע אם שייך בישראל האוכל ענין למשחה לגדולה כשאוכל קדשים קלים ועי' בכורות כ"ז א' רש"י ד"ה אבל ויש לחלק, והעירוני דבתוס' לעיל (ד"ה בכור) מבואר דל"ש למשחה רק במתנ"כ אבל ברש"י פסחים פ"ו א' ד"ה אין מפטירין מבואר דיש גם בחלק הישראל למשחה ועי' לעיל כ"ח א'. גם מש"כ התו' בתי' בתרא דעיסה מתחמצת מאיליה ולפ"ז גם במע"ש מותר צ"ע דהא בתרומה יש דין שימור שלא תבא מאיליה לידי הפסד ג"כ כדאמרי' אם היתה מונחת במקום התורפה יניחנה במקום המוצנע ואפ' מאן דפליג לא פליג אלא משום דבלא"ה כבר נולד לה ספק טומאה כמ"ש בבכורות ל"ג ב', מיהו בגמ' שם משמע קצת שגרמא אינו אלא איסור דרבנן אבל מ"מ מדרבנן אסור.

(דרך אמונה הל' מע"ש פ"ו ה"א ביה"ל ד"ה אין ועי"ש עוד)

מענייני הפרשה "אשר ישים האלוקים כפי אותו אדבר" (כ"ב לה)

רוח הקודש בימינו

רבנו מרבה לצטט פסוק זה כהסבר לתשובות שונות הניתנות לאותן שאלות, ופעמים שאף נראות כסותרות אחת את השניה. ונביא כאן כמה עובדות.

הגיע יהודי ואמר לרבנו כי אינו מרגיש תחושת שובע, כמה שאוכל נשאר רעב, ואינו יודע לשית עצות בנפשו. רבנו בירכו בחום והורה לו **להקפיד לעשר את האוכל שהוא אוכל ולא להסתפק בלסמוך על מערכות הכשרות.**

והנה בסוף קבלת הקהל באותו יום הגיע יהודי נרגש וסח בהשתוממות, כי הגיע שבוע שעבר לרבנו מודאג ותינה בפניו את צרתו: "בני אוכל ללא הפוגה ואינו מגיע לתחושת שובע!" **"כדאי שתבדקו את המזוזה"**, המליץ רבנו. בלי שהיות שלח האב את המזוזה לבדיקה. למרבה התדהמה, הבדיקה העלתה טעות 'מזוזה' ביותר בנוסח המזוזה: במקום "ואכלת ושבעת" נכתב בטעות "ואכלת ואכלת"...

סיפור אחר מענין במיוחד זכור לי, בשני אנשים שהגיעו ממש כמעט בזה אחר זה, והתלוננו כי סובלים מחרדות ופחדים, לראשון אמר רבנו כי **אם ילמד תורה יסורו ממנו כל הדאגות**, וציטט בפניו את הנאמר באבות דרבי נתן: **"רבי חנניה סגן כהנים אומר כל הנותן דברי תורה על לבו מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות... שכן כתוב בספר תהלים על ידי דוד מלך ישראל: 'פקודי ה' ישרים משמחי לב מצות ה' ברה מאירת עיניים'..."** ולאדם השני אמר רבנו, **שיתפלל, וכשהתקש מה לעשות, אמר לו שילמד חובת הלבבות שער הביטחון.** עוד דוגמא בולטת זכורני, אדם אחד שפנה לרבנו לקראת סוף חודש אלול ושאלו למתי עדיף לקבוע טיפול רפואי שעליו לעבור: לפני ראש השנה או אחריו.

השיב לו רבנו: **"עדיף לערוך את הטיפול אחרי ראש השנה, כי בראש השנה נידונים מחדש"**. ולאחר שבא לשאול באותה תקופה שצריך לעבור בדיקות רפואיות שנועדו לברר אם יש בגופו ממצאים מדאיגים ורוצה לדחות את זה בכמה חודשים. רבנו אמר לו **לא לדחות אלא להזדזז**. "לפחות, שהרב יברך שלא ימצאו כלום בבדיקות", ביקש האיש. **"לא כן מבקשים"**, תיקן רבנו את ניסוח דבריו. **"לא טוב לבקש שלא ימצאו - הרי אם יש משהו רעך חליה, צריך למצוא אותו! אלא נברך שבמצאו לא יהיה כלום!"** (ידידי יושר) ומן הראוי להביא מה שכתוב רבנו בספרו 'ארחות יושר בערך "רוח הקודש"': "ראינו הרבה פעמים אצל הגדולים שלאחד עונים כן ולשני עונים שיעשה להפך, וזה הכל לפי מה שנותנין מן השמים בפיו מה לומר. וזה גם כן מעין נבואה קטנה, כמו שכתוב: את אשר ישים ה' בפיו אותו אשמור לדבר. ויש הרבה פעמים שברכת חכם ועצתו מתקיימת משום שמתכוון לשם שמים. ויש לפעמים שהברכות והעצות מתקיימות בזכות השואל שמאמין באמונה שלמה שמילת החכם מתקיימת, ובזכות זה באמת מתקיים, ואם לא היה מאמין בזה בלב שלם באמת לא היו מתקיימים בו. ודבר זה מתחלף לפי השואל, ודבר זה ראינו כמה פעמים אצל גדולי ישראל. וירא שמים שסומך כל דבר על החכם ושומע לו לכל אשר יאמר, יש לו סייעתא דשמיא שנותנין להחכם בפיו מה לומר לו ועצותיו מצליחין בדרך כלל".

ענייני עין הרע

ומתפרסמות מודעות גדולות שהוא יודע ועושה נגד עין הרע. **לכן, לא צריך אותו כלל, שיגיד בעצמו את הלחש.**

אך בהזדמנות אחרת לגבי רב חשוב המוריד עין הרע, רבנו אמר אחרת, וכדלהלן. ת"ח פלוני בצרה ויש לו גם בן חולה, ושמע מחברו שהיה לו בן שלא דיבר, והלך להרב לוינן ועשה לחש על עין הרע ותיכף שיצא ממנו הילד דיבר. הוא מתגורר בב"ב אבל הבן לומד בירושלים. נו **בגמרא [ברכות ל"ה ב' סוטה ל"ו ב' ב"מ פ"ד א'] כתוב ענין עין הרע, ויכול ללכת אליו.**

עש"ק ויקרא ע"ה נסן תש"ח. אחד נכנס ואמר כי נגד עין הרע יש עצה לנהוג תמיד בעין טובה. גם יש סגולה של פסוקים של צרעת, וגם לתלות אותה ה"א כנגד לבו.

עין טובה זו סברא שזה מועיל, ואם כתוב כתוב "אי תניא תניא", אך איני נזכר כרגע דמיו לזה בחז"ל. [ועי' הזו"א ח"מ סי' כ"א]. ולגבי פסוקי צרעת כמדומה שזה מובא בסדור ר"י עמדין. ולגבי אות ה"א לא שמעתי. א.ה. מובא בילקוט ראובני פ' ויחי לעשות ה' של כסף אבל לא מוזכר כנגד ליבו.

לחתן ב' ילדים בחודש אחד האם לחשוש לעין הרע? **יש שחוששים בג', אבל ב' זה כלום.**

בחור מעוניין לעשות סיום הש"ס ב' ברכות שלו ולהזמין אנשים. **אם אינו חושש לעין הרע יכול לעשות.** חמותו באמת מתנגדת משום עין הרע **אם זה בבני ברק הרי החזון איש אמר שלא שולט עין הרע.**

דברי רבנו: **אבא היה אומר לחש נגד עין הרע, והחזון איש היה שולח אליו, ואבא אמר לי שאין בלחש זה השבעות ושמות כלל, רק תפלה, ולא רצה לגלות מהו, כי אמר שמי שמסר לו את הלחש אמר שאם יגלה לאחורים, לא יועיל. ואודות הלחש של השבעות מהחיד"א אבא היה סבור שזה אסור לנו, סיו אגאנצער עסק.**

השאלה היא, כיצד הקהילות יעקב חשש לעין הרע בבני ברק (הלא ידוע בשם החז"א שלא יזיק עין הרע בבני ברק)?

החזון איש עצמו שלח אליו, ומה שאין עין הרע מזיק בבני ברק, החזון איש אמר כן רק לאח"כ בימי זקנותו [והיינו] שזכות שלו מגינה שלא יהיה עין הרע במקום, ונתן ברכה בענין הזה. אם כן, אולי רק בחייו? הוא נתן ברכה ומועלת גם להיום? [וא"ה וכו' רבנו אה"כ במכתב לרבים ע"י אגרות וכתבים דרך אמונה].

שהיה ע"י אגרות וכתבים דרך אמונה. **שאלה. בגמ' ברכות דף ה' א"ה רואה אדם שיסורין באין עליו וכו' למה לא אמרו שיתלה בעין הרע? בלא ביטול תורה עין לא תשלוט עליו, ועל ידי שיעשה תשובה יבטל גם את העין הרע.**

שואלים מאנגליה. חתן שהיה בריא לגמרי והנה התעלף כמה פעמים והרופאים ביררו שלא מצאו כלום וחוששין שזה עין הרע. **אפשר שאכן כן, אבל אם כן מה הוא רוצה לעשות לזה? יש באנגליה אחד שהגיע למקום,**

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק